

FINNMARK FYLKESKOMMUNE
FINNMÁRKKU FYLKKAGIELDA

STRATEGALAŠ PLÁNA

fágaskuvllaohppui

Finnmárkkus 2011-2014

SISDOALLU

Ovdasátni	4
Álggahus	5
1. OASSI	6
Mii lea fágaskuvlaoahppu?	6
Guovddáš láidesteamit ja rámmaeavttut	7
Fylkkagiella doaimma ja ovddasvástádus	8
Finnmárkku fágaskuvllaid stáhtus	9
Davvenjárgga maritiibma fágaskuvla	9
Álttá álbmotunivertehta	9
Neahta bokte fálaldagat	9
2. OASSI	10
Vejolašvuodát ja hástalusat	10
Vuoruhansuorggit	12
Maritiibma	13
Dearvvašvuoda- ja sosiálafágat	14
Huksen- ja rusttet	16
Minerálfylka	17
Energijafylka	18
Biebmofylka	19
Vásáhusfylka	20
Kulturealáhusfylka	20
Referánsadokumeanttat:	22
Dohkkehuvvon fágaskuvlafálaldagat Finnmarkku	23
Fágaskuvlafálaldagaid plánemin	23
Finnmarkku kárta	24

OVDASÁTNÍ

Finnmárkkus leat stuora ovdánan-vejolašvuodat. Fylkkas lea strategalaš sajádat, sihke ránnáriikkaid ja valljugis luondduriggodagaid ektui. Ráđđehus oaidná davviguovlluid Norgga deháleamos strategalaš vuoruhanguovlun boahhtevaš jagiin. Bargoeallin dárbbáša gelbbolaš bargofámu vai nagoda dustet daid ođđa vejolašvuodaid. Máhtolašvuodasuorggi vuorueapmi lea danin čoavddan ovdáneapmái. Fágaskuvla fállá oanehis fidnovástevaš oahpuid, masa fága-/svainnitreive lea vuodđun. Eanet fágaskuvlaoahppofálaldagat bohtet addit dehálaš gelbbolašvuoda min ovdáneaddji ealáhusaide.

Fylkkagiela lea dehálaš oasálaš regionála ovddideamis, ealáhus- ja gelbbolašvuoda ovdáneamis Finn-márkkus. Fágaskuvlaoahppu lea ođđa ovddasvástádus fylkkagildii, ja lea dehálaš reaidun dán oktavuodas. Gávdnojit stuora vejolašvuodat čatnat fágaskuvlla eambo oktii joatkka-oahpahusa fágaoahpahusain ja ealáhuseallima dárbbuiguin. Dát čanastat sáhtta ásahit gelddolaš liigeváikkusaid mat sáhttet mielddisbuktit ovdáneami mihá viidábut go dan mii luohkkálanja njealji seainni sikkobealde lea.

Mihttomearri leat eanet fágaskuvlafálaldagat Finn-márkkus, ja dasto lasihit olaheami ohcaluvvon fágagelbbolašvuhtii. Lea maiddái dehálaš mihttomearri ahte ovttaskas fágabargái/oahppái fállujuvo vejolašvuodhta eanet gelbbolašvuhtii ja bivnnuhis karriearageidnui.

Fylkkagiela lea pláνας identifiseren fágaskuvlaoahpus oktiibuot gávccii vuoruhansuorggi. Dain surggiin leat vasedin vuoruhuvvon maritiibma suorgi, dearvašvuoda & sosiála- ja minerála suorgi.

Plánaproseassas leat leamašan fárus sihke almmolaš ja priváhta oasálaččat, ja lea leamašan optimisma Finn-márkku ealáhusovdáneami ektui. Čielgasit lea dárbu gelbbolašvuhtii, ja fágaskuvlaoahpu oidnet leat buorre molssaeaktun. Seammás lea eahpečielggasvuodhta fágaskuvlaoahpuid stáhtalaš oasseruhtadeami dáfus dagahan eahpesihkarvuoda. Fylkkagiela áigu bargat dan ala ahte fágaskuvlaoahpu sajádat “fidnoallaskuvlan” nannejuvo, vai dat ovttas universitehtaiguin ja allaskuvllaguin leat vuodđogeaddgin Norgga oahpovuogádahkii. Lea dehálaš ahte lea buorre ja einnostahtti stáhtalaš

ruhtadeapmi vai skuvlaslájasa sihkarastá sihke kvalitehta ja šláddjivuoda.

Fágaskuvlaoahpu ulbmiljoavkun leat fágabargit geat áinnas leat ásaiduvvan Finn-márkkui bargguin ja bearrašiin. Vai sii duohtavuodas galget oazžut lassioahppofálaldagaid, de lea lagasvuodhta oahppobáikái dehálaš. Danin galgá oahpahus leat álkít olámuttos ja áinnas biddjojuvvon Finn-márkkui.

Finn-márkku fylkkagiela háliida ovttasbarggu davimus fylkkagielddaguin vai obbalaččat riikkaoasis oazžu buoremus lágan oahppofálaldagaid ja rekrutterenvuodu.

Mii sávvat bures boahtima priváhta ja almmolaš oasálaččaide geat háliidit fállat fágaskuvlaoahpuid Finn-márkkus, vejolašvuodaid fylkkas!

Runar Sjästad

Runar Sjästad
Fylkkasátnejođiheadji

ÁLGGAHUS

Fágaskuvlplána lea strategalaš plána mii čájeha fylkkagielldda politihkalaš ja hálddahuslaš doaimmaid fágaskuvlaoahpus. Plána čájeha makkár doaimma fylkkagiellddas lea fágaskuvlaoahpu ođđa hálddašeaddjin, ja makkár ovdánahttingsurggiide fylkkagiella áigu earenoamážit láchčit dilálašvuođaid boahte plánaáigodagas.

Stáhtalaš láidesteamit, Finnmárkku fylkkaplána, regionála-politihkalaš strategijjat, Gelbbolaš regiovdna ja ekonomii-japlána ovttas fágaskuvlaoahpu lágain bidjet rámmaid plánii.

Plána sisttisoallá guokte oasi. Vuosttaš oassi addá faktádieđuid fágaskuvlla birra. Dát lea ođđa doaimma fylkkagildii, ja danin addojuvvo vuđolaš čilgehus skuvlašlájja ja fylkkagielldda ovddasvástádusa ja doaimma birra.

Nuppi oasis ovdanbuktit boahte plánaáigodaga vuoruhansurggiid, oasseulbmiliid, hástalusaid ja strategijjaid.

1. OASSI

MII LEA FÁGASKUVLAOAHPPU?

Fágaskuvlaoahppu leat fidnoguvllot oahput huksejuvvon joatkkaoahpahusa dahje vástideaddji reálagelbbolašvuoda ala. Oahpuin bistá oahppojahki jahkebeali rájes guovtti jagi rádjái ja dat leat oassin tertiearaohpus, mii vástida oahpu mii lea joatkkaoahpahusa dási bajábealde. Fidnoguvllot oahppu lea oahppu mii addá gelbbolašvuoda maid sáhtta geavahišgoahit bargoeallimis almmá eanet oppalaš oahpahusdoaimmaid haga. Fágaskuvllain lea dehálaš doaimma go fáallet heivehuvvon oahpu bargoeallimii, ja sii fáallet ollu lassi- ja joatkkaoahpuid.

Dál fálojuvvojit badjel duhát iešguhtetlágan fágaskuvlaoahpu hui iešguđetlágan fágasurggiin - frelsesarmeá offiseáráskuvlla rájes gitta filbmaskuvlii ja tehnikkalaš fágaide. Fágaid fáallet sihke ollesáiggis, oasseáiggis ja neahttakursan.

Fágaskuvlaoahppu sihke ovdána ja rievda sákka. Oahppofálaldagat leat juo gávdnon ollu jagiid ja leat leamašan hui heterogena. Dál bargojuvvo standárdiseret ja heivehit oahppofálaldaga sihke našuvnnaš ja gaskariikkalaš standárddaide. Našuvnnaš fágaskuvlaráđđi lea ášahuvvon mii galgá veahkehit Máhttodepartemeantta dáinna bargguin.

Vuolábealde govus čájeha movt fágaskuvlaoahppu lea sajastuvvon norgga oahppovuogádkii. Fágaskuvlaoahppu lea earálágan go eará alit oahppu earret eará daningo

Davvinjárgga maritiibma fágaskuvlla ja joatkkaskuvlla duogábealde oainnat guollebivddu Finnmarkus.

sisaváldimis ii gáibiduvvo lohkan gelbbolašvuoha. Oahpus ii leat dutkan vuodđun, muhto dat lea praktihkalaš ja fitnu vásti. Stábat sáhcu gaskkal fágaskuvlla ja bachelora čájeha ahte studeanta sáhtta fágaskuvllas joatkit ovdamearkka dihte inšenevraoahpuin ja oazžut oanehat oahppoáiggi.

NOKUT:s (Našuvnnaš orgána kvalitehtii oahpahusas) lea ovddasvástáduš dohkkehit ođđa fágaskuvlaoahpuid, ja dat goziha oahppokvalitehta. NOKUT:s šaddá ohcat dohkkeheami jus áigu ášahit ođđa fágaskuvllaid/oahppofálaldagaid.

Bargoeallin lea eaktolágideaddjin dasa makkár fálaldagaid galgá ášahit, ja mii sisdoallu das galgá leat. Gáibádussan

lea ahte galgá leat fidnovástevaš oahppu.

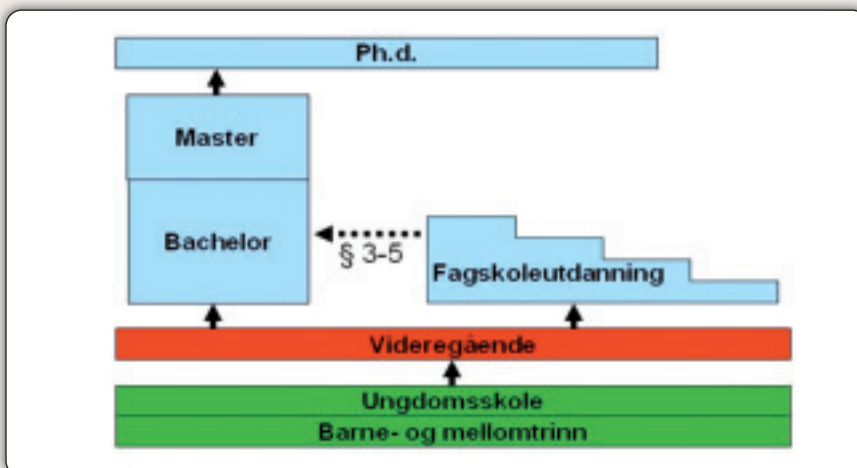
Fágaskuvlafálaldat lea hui iešguhtetlágan miehtá riikkas. Dain riikkaguovlluin gos dábálaččat leat leamašan nanu ealáhusat, doppe maiddái dábálaččat leat ollu fágaskuvlafálaldagat, ovdamearkka dihte Mørerittus, Vestlánddas ja Gjøvikguovllus. Stuora erohusaid aoidná čielgasit dakko bokte movt stáhta juohká ruđaid (geahča fáktabovssa).

Stáhtalaš doarjagiid juohkin almmolaš fágaskuvllaide, jagi 2010

Hordaland	71 milj
Møre ja Romsdal	40 milj
Oppland	34 milj
Rogaland	30 milj
Hedemárku	0,7 milj
Finnmárku	2,9 milj

2009:s ledje oktiibuot 16200 fágaskuvlastudeantta Norggas
65 % priváhta skuvllain
35% almmolaš skuvllain

Studeantaid lassáneapmi almmolaš fágaskuvllain
2009/10 – 17 proseantta lassáneapmi ovddit jagi ektui
2010/2011 – gaskaboddosaččat 10 proseantta lassáneapmi ovddit jagi ektui

GUOVDDÁŠ LÁIDESTEAMIT JA RÁMMAEAVTTUT

Finnmárkku riggodagat ovddastit árbevieruid, kultuvrralaš, dálkkádagaid, birrasa ja luonddu iešvuođaid ja šláddjivuođaid.

Govven: Ola Solvang

Fágaskuvlaláhka (2003) čilge lága ulbmiliid ja earret eará fylkkagiellada doaimma. Láhka bidjá gáibádusaid stivrenortnegii, oahppanbirrasii ja studeanttaid vuoigatvuođaide.

Politihkalaš láidesteamit

Máhttodepartemeanttas lea ovddasvástádus bajitdási fágaskuvlapolitihkkii. Ođđa fágaskuvlaráđđi lea ášahuvvon (2010) mii galgá váikkuhit dasa ahte oahpahussuorgi oažžu oktasaš sáhkadoalvu ja deaivadanbáikki. Fágaskuvlaráđđi galgá nannet fágaskuvllaid doaimmaid ja mieldeváikkuhit ahte fágaskuvlafálaldagat ožžot eambbo ulbmilguvllot ovdáneami.

Dearvašvuođa- ja sosiálasuorggis leat fágaskuvllat oassin jagi 2015 Fuolahusplánas ja lea várrejuvvon 75 miljovna doarjaruhtan mii galgá sihkkarastit stabiila ruhtadeami dearvašvuođa- ja sosiálafágaid fágaskuvlaoahpuin. Ohcama vuodul doarjja addojuvvo bihtáhaderuhtadeapmin. Vurdojuvvo ahte dat doarjja bistá jagi 2015 lohppii.

Eanandoallo- ja biebmodepartemeanttas lea jagi 2010 doarjjareivves čielga vuordamuš dasa ahte fylkkagielladat árvoštallet ášahit fágaskuvlafálaldagaid earenoamážit eanandoalu vástete.

Ekonomiija

Dálá doarjjaortnegis lea vuodđun dat studeantalohku mii fylkka teknihkalaš/maritiibma fágaskuvllain lea. 2010:s Finnmarku oaččui 2010:s doarjaga mii dagai 2,3 miljovna, ruđat mat ollásit geavahuvvojedje Davvenjárgga Maritiibma fágaskuvlii. Dasa lassinn fylkkagiella oaččui 573 000 ruvno várrejuvvon ruhtan dearvašvuođa- ja sosiálafágaid fágaskuvlaoahpuide.

Vurdojuvvo ahte fágaskuvlafálaldaga ruhtadanmodealla rievdá jagi 2012 rájes. Válljejuvvon ruhtadanmodealla bohtá ollu váikkuhit vejolašvuhtii mii mis lea hukset buori fálaldagaid fylkka.

Fágaskuvlaoahpus jođihit klássaid máksá sullii dan seamma go joatkaoahpus, mii mearkkaša ahte gaskamearálaš jahkásaš olggosgolut leat

1,1 miljovna ruvno juohke klássa ovddas.

Priváhta skuvllat fáallet eanaš eará fágasurggiid ja sii eai vuostáiváldde stáhtalaš doarjagiid. Studeantamáksámušat dávjá ruhtadit daid skuvllaid.

Stivrenortnet

Fágaskuvllas lea stivra bajimus mearridaneiseváldi. Dát mielddisbuktá ahte fágaskuvlla rámma siskobealde lea earret eará beaivválaš jođiheapmi, kvalitehta, oahppanbiras ja fágalaš ja hálddahaslaš jođiheaddji virgádeapmi stivrora ovddasvástádus.

Gealbolávdegoddi lea dahkan mearrádusa (28.09.10) Finnmarku almmolaš fágaskuvllaid stivrenortnega birra.

Stivrenortnet ođđa fágaskuvlafálaldagaide Finnmarkkus árvoštallojuvvo ja mearriduvvo go dakkár fálaldagat ášahuvvojit. Prinsihpas válljenfriddja stivrenortnet. Gealbolávdegoddi mearrida ieš juohke dilálašvuođas stivrenortnega.

FYLKKAGIELDDA DOAIBMA JA OVDDASVÁSTÁDUS

Oassin hálddašanođastusas sirdojuvvui fágaskuvlla jođiheapmi ja hálddašeapmi stáhtas fylkkagildii 01.01.2010:s. Fágaskuvla lea čadnon fágaskuvlaoahpahusláhkii (2003). Láhka sisttisoallá ođđa paragrafa mii čilge fylkkagieldda doa-
imma.

§ 1a. Fylkkagielda galgá fuolahit ahte fálojuvvo dohkkehuvvon fágaskuvlaoahppu mii vuoruhuvvon servodatsurggiin váldá vuhtii báikkálaš, regionálalaš ja našuvnnalaš gelbbolašvuodárbuid.

Dasa lassin lea fylkkagielda doarjjaeiseváldi buot fágaskuvlaoahpuide. Dohkkehuvvon fágaskuvllain lea vejolašvuhta ohcat fylkkagielddas doarjaga, muhto sis ii leat riekti oažžut doarjaga.

Eanas fylkkagielddat eaiggáduššet iežaset fágaskuvllaid, nu ahte sis lea maiddá dat doaibma ahte leat fágaskuvlla fáluheaddjin/eaiggádin.

Fylkkagielddas lea golmmaoasat doaibma:

- Bajitdási ovddasvástádus dasa ahte fálojuvvo ohcaluvvon fágaskuvlaoahppu
- Doarjjaeaiggát
- Fágaskuvlaoahpu eaiggát/fáluheaddji.

Ii leat definerejuvvon guđe ládje galgá fuolahit ahte fálojuvvo oahppu, ja leat mánga molssaeavttu. Muhtumat dain leat:

- áсахit iežas fágaskuvlafálaldagaid
- ovttasbargat eará fáluheaddjiiguin das ahte addit fágaskuvlafálaldagaid Finn-
márkkus (sihke almmolaš ja priváhta leat áigeguovdilát)
- doarjagat
- čadáhít haddefáluid

Lea čilgejuvvon ahte fylkkagielda sáhtta vuoruhit dan ahte heivehit fidnoguvllot oahpuid regionálalaš bargoeallimii, (...) joatkkaoahpahusa oahppoprográmmaid oktavuodas, gč. St.died.nr. 12 (2006–

2007) Regionálalaš ovdamunit – regionála boahhteáigi. Dasa lassin leat biddjojuvvon našuvnnalaš láidesteapmi dasa ahte fágaskuvlastudeanttat galget sáhttit válljet oahppofálaldaga beroškeahttá das makkár fylkkas orrot, nugo sáhttit fárret fylkkarájiid rastá.

Fylkkadiggi hábme fáldalahkii plána ja strategijja (dát dokumeanta), ja addá bajitdási ekonomalaš rámmaid. Gealbolávddegodái lea addojuvvon váldi ja dat mearrida makkár fylkkagielddalaš fágaskuvlafálaldagaid galgá álggahit.

Gelbbolašvuoda ja oahpahussuorggi fylkkaráđđi mearrida ohcama vuodul makkár fáluheaddjit galget oažžut ekonomalaš doarjaga.

Fylkkadiggi galgá fuolahit ahte dohkkehuvvon fágaskuvlaoahpahus fálojuvvo vuoruhuvvon servodatsurggiin.

Govven: Harald Hereide

FINNMÁRKKU FÁGASKUVLLAID STÁHTUS

Davvenjárgga maritiibma fágaskuvla

Nautalaš linnjá

Finnmárkku fylkkagiela eaiggáduššá fágaskuvlla. Dál skuvla addá skiipaof-fisearaid oahpu klássaid D4 ja D1. Skuvllas leat dál 23 studeantta. Skuvla investerii ođđa simulatuvrra 2008:s., ja danin das leat buorit dávvirat. Skuvllas lea stabiila oahpahusveahka ja sis lea alla gelbbolašvuohta. Čađahan-proseanta lea hui buorre, 2009/2010 skuvlajagis čađahedje ja cevze buot studeanttat.

Fágaskuvlastivra lea NOKUT:s ohcan dohkkeheami 2- jagáš skiipateknihkalaš doaimmaheami linnjái ja stivra lea mearridan álggahit fálaldaga.

Dearvvašvuođa ja sosiála oahput

Davvenjárgga maritiibma fágaskuvllas lea NOKUT dohkkehan veajuiduhttima oahppofálaldahkan. Dát oahpahus lea plánejuvvon ovtta Davvenjárgga suohkandearvvašvuođabálvalusain. Skuvla háliida álggahit oahpahusa mas ulbmiljoavkun leat Finnemárkku suohkaniid dearvvašvuođabargit. Oahpahus galgá čađahuvvot čoagganemiiguin Honnesvágis.

Álttá álbmotuni-versitehta

Álbmotuniversitytehta lea priváhta fáluheaddji mas lea dohkkeheami dáidda oahpuide: ráhkadusšaddoniehkki, vistetapehtabiddji, ruhtejeaddji, lásefága, veaike- ja

spellebiddji, galmmihan- ja liegga-pumpabiddji, málár, muvrrár, revrebiddji, geađgefágat, stellehuksejeaddji, dáhkebiddji ja viessosniekkár .

Fáluheaddji árvoštallá álggahit fálaldagaid dearvvašvuođa- ja sosiála suorggis.

Neahta bokte fálaldagat

Riikadásis gávdnojit muhtun oahput mat neahta bokte leat olámuttos buohkaide. Eanas dain fálaldagain leat priváhta. Fágaskuvllas lea heajos statistihkka, ja leat eahpesihkaris logut dasa man gallis Finnemárkku váldet neahta bokte fálaldagaid.

“Girkonjárgga joatkkaskuvla ovttasbargá báikkálaš ealáhusaiguin fágaskuvlafálaldagaid ásaheamis”.

2. OASSI

VEJOLAŠVUOĐAT JA HÁSTALUSAT

Fylkkagiella ođđa ovddasvástádus fágaskuvlaoahpuide addá vejolašvuođaid, sihke fylkkagildii regionála ovdánahtinoasálašžan, fágabargiide, joatkkaskuvllaide ja priváhta ealáhusaide fylkkas. Seammás oaidná fylkkagiella muhtun hástalusaid mat gullet fágaskuvlaoahpuid vuoruheapmái. Dán plánaoasis mii álggos geahčadit oppalaš vejolašvuođaid ja hástalusaid. Dokumeantta manjit oasis ovdanbuktit ja árvvoštallat boahtte plánaáigodaga vuoruhansurgiid.

Vejolašvuođat

Eanet vuoruheapmi fágaskuvlii addá eanet oahppofálaldagaid dáppe Finnmárkkus. Álkibut olaheapmi ohppui addá eanet vejolašvuođaid válljet dán oahppofálaldaga. Fágaskuvla addá fágabargiide vejolašvuođa váldit lassija joatkkaoahpu, eanet gelbbolašvuođa, ja ođđa vejolašvuođaid bargoeallimis. Rávisolbmuide geat guhká leat bargan, addá fágaskuvla vejolašvuođaid ormaliseret iežaset gelbbolašvuođa (reálagelbbolašvuođa árvvoštallan). Ođđa ja eanet karriearavejolašvuođat fágabargiide sáhttet váikkuhit dasa ahte fágaoahppu oppalaččat oazžu buoret árvvu.

Bargoeallin oazžu eanet “vásedin dárbašlaš” fágagelbbolašvuođa ja gaskajođiheddjiid jus eambbogat válljejit fágaskuvlaoahpu. Eanet gelbbolašvuohta sáhtta fas leat vuodđun innovašuvdnii ja ovdáneapmái. Ráđdehusa davviguovllu vuoruheamis daddjo ahte “Oahppu, gelbbolašvuohta ja máhtolašvuohta lea čoavddan dasa ahte ávkás-tallat vejolašvuođaid mat davvin leat”.

Eanet ealáhusat leat ovdáneame Finnmárkkus, ja sii bohtet dárbašit eanet gelbbolaš mielbargiid boahttevaš jagiid. Fágaskuvlaoahppu šaddá dehálaš buvttadeaddjin dasa ahte gokčat dán dárbbu go “lágida” fágagelbbolašvuođa. Mii sáhttit luvvet geavatkantes vejolašvuođaid ja ovdánahttit regionálalaš ealáhusovdamuniid, go oppalaččat ealáhusain bajidit gelbbolašvuođadási.

Finnmárkkus lea dál priváhta fágaskuvlaoahpuid fáluheaddji dáppe fylkkas.

Fágaskuvlaoahpahuš galgá hábmejuvvot lagas ovttasbarguin ealáhuseallimiin.

Govven: Jan Erik Stene

Sáhtta gánnahtti eanet oasálaččaide searvat dán márkaniid jus dat skuvlašládja vuoruhuvvo eambo.

Eanet vuoruheapmi sáhtta maiddá miellidibuktet ahte šaddet eanet almmolaš fágaskuvllat. Go fágaskuvlla laktá joatkkaskuvllain, de lea buoridanmunni sihke reaidduid, lanjaid, oahpponávccaid jna. dáfus. Dasa lassin sáhttet skuvlla ráđdeaddit/karriearabagadallit oaidnit joatka- ja fágaskuvlla oktálaččat, ja addit buori informašuvnna oahppái/studentii vii-

dáset vejolašvuođaid birra. Fágaskuvlaoahpu galgá hábmet lagas ovttasbargguš áigeguovdilis surggiiguin. Lagas ovttasbargu sáhtta leat ávkin sihke fágaskuvlii ja suorgái go gelbbolašvuohta ja fierpmádagat lassánit, ja go eanet máhtolašvuohta šaddá goabbatguoibmáseaset dárbbuid ja duohtavuođa birra. Sáhtta leat ávkin joatkkaskuvllaide geat ásahit fágaskuvlafálaldagaid ahte buriid bohtosiid maiddá sáhtta geavahit joatkkaskuvladási oahpahušprográmmaide. Lagas ovttasbargu ealáhusaiguin sáhtta

Borramušfylka Finnmárku vuorua mearraborramuša, eanandoalu ja boazodoalu.

Govven: Kari Thomassen

movttiidahttit ohppiid ja mielddisbuktit ahte eambbogat čadahit joatkkaohpahusa.

Fylkkagiieldas lea dehálaš doaibma regionála ovdánahttinneasálaš ja das leat ovdamearkka dihte ealáhus-ovdánahttinbarggut maid sáhtta laktit fágaskuvlii ja mat sáhttet buktit liigeváikkuhusaid.

Hástalusat

Finnmárkkus lea tertiearaohpahusa (fágaskuvla/allaskuvla/universitehta) oppalaš hástalus rekrutteret doarvái studeantaid. Rekrutterenvuođu siskkáldasat Finnmárkkus lea oalle ráddjejuvvo, juoga maid allaskuvllat fylkkas dovdet. Fágaskuvllas liikká lea eará ulbmiljoavku go dat mii allaskuvllas/universitehtas lea, ja danin dasa sáhtta leat álkit rekrutteret. Dábalaš fágaskuvlakandidáhtta sáhtta leat 29 jahkásaš, ásaiduvvan, lea barggus, sus lea fágareive, háliida fágalaš ovdáneami ja vaikko vel gaskajodiheaddjivirggi.

Muhtun fágaskuvlaoahpuide lea áigeguovdil oaidnit olles Barentsguovllu vuodđun rekrutteremii, juoga mii addá stuorát márkana. Studeantalogut ovddasgvlui čájehit ahte manná rivttes guvlui, vurdojuvvo ahte eambbogat váldet alit oahpu, maiddái fágaoahpahusas. Iskkadeamit maid mángga fylkkagiielda leat dahkan čájehit ahte goalmmádasoassi fidnoohppiin háliidit

fágareivve manjel váldit lassioahpu (gč. Fágaoahpahusgiehtagirjji 2009/2010). Fágaskuvlafálaldat ja oahpu sisdoallu galgá hábmejuvvo ovttas bargoeallimiin. Finnmárkkus lea dat hástalus ahte muhtun surggiin (ovdamearkka dihte boazodoallu ja vásáhusfitnodagat) leat ollu smávva fitnodagat. Dain ealáhusain sáhtta leat stuora dárbu oázžut eanet gelbbolašvuoda, muhto fitnodagain sáhtta leat ráddjejuvvo vejolašvuoha/kapasitehta ohcalit gelbbolašvuodaloktema ja váikkuhit dasa ahte ásašuvvo fágaskuvlaoahpu.

Fáluheddjiiide sáhtta leat gáibidahkes ja ádjás proseassa oázžut ođđa fálaldagaid dohkkehuvvot. Dát dagaha ahte fálaldagaid ii sáhte ásašit seamma jođánit ja njuovžilit go ovdamearkka dihte joatkkaohpahusa fálaldagaid.

Ekonomiija lea goalmmát stuora hástalus, ja dás leat mángga váttis dilálašvuoda. Fylkkagiielda vuostáiváldá dál doarjaga studeantalogu vuodul. Dát ortnet doaibmá buoret stuora skuvllain gos leat ollu studeantat. Jáhkkinis bohtet Finnmárkku fágaskuvlafálaldagain leat oalle unnán studeantat ja boahá leat gáibidahkes oázžut bušeahtaid balánsii. Sáhttet leat oalle alla golut go ovdamearkka dihte Finnmárkkus galgá oahpu addit fágaskuvlainšenevrraide. Seammás sáhtta dasa leat stuora dárbu ja dat sáhtta servodahkii leat hui ávkin.

Oahppofálaldat ii leat ollásit ruhtaduvvon. Earenoamážit maritiibma fágaoahpuin leat alla rievddadeaddji golut, ovdamearkka dihte sihkarvuodakursa buot studeanttaide. Váilevaš ollásit ruhtadeapmi, lotnolagaid dainna ahte oahppu ii leat vuoigatvuodavuođu, mielddisbukta dan ahte skuvlašdaja lea uhkiduvvon fylkkagiieldalaš bušeahtaproseassain.

Fylkkagiieldain lea dál hui gáržes doaibmanmunnii. Go guovddáš eiseválddit dušše ruhtadit muhtun oahpuid (teknihkalaš, maritiibma, dearvvašvuoda ja sosiála), de sii bidjet garra láides-temiid dasa makkár oahpuid galgá fállat. Studeantaid mielas maiddái lea vuoigatmeahtun ahte muhtun fágaskuvlaoahput leat nuvtá, ja earát fas ges leat hirbmat divrasat.

Vuordimis doarjjaortnet galgá rievdat go fylkkagiieldaide váldojuvvo atnui ođđa golločoaivda. Lea áibbas dehálaš ahte guovddáš eiseválddit lasihit ollislaš ekonomalaš rámma go fágaskuvlla galgá ásašit dehálaš oassin oahppovuogádagas. Buoret ekonomiija addá maiddái fylkkagiieldaide doaibmanmuni oaidnit fágaskuvlaoahpu oktalaččat regionála ovdáneamiin ja dahkat iešguđetlágan vuoruhemiid báikkálaš dárbbuid mielde.

VUORUHANSUORGGIT

Finnmárkku fylkkagiella háliida láchčit dili ásahtit gávccii vuoruhansuorgái fágaskuvlaoahpuid. Dát leat: energijafylka, minerálafylka, biebmofylka, vásáhusfylka, kulturealáhusfylka, dearvvašvuohta ja sosiálasuorgi, huksen ja rusttet, ja maritiibma suorgi.

Vihitta vuosttaža leat definerejuvvon Regionálalaš ovdánahttinprogámmas 2010-2013. Dain surggiin lea juogo stuora dárba eanet gelbbolašvuhtii, dahje garra ovdánahtindáhttu. Gelbbolašvuođalokten fágaskuvlafálaldagaid bokte sáhtta buktit dakkár ovdáneami.

Boahte golbma vuoruhansuorggi leat suorggit mas plánaproseassas lea ovdanbohtán čielga gelbbolašvuođadárba.

Muhtun eavttut berrejit gávdnot go galgá sáhttit vuoruhit fágaskuvlaoahpu.

- Čielga gelbbolašvuođadárba ealáhusas
- Fáluheaddji mii berošta (priváhta dahje almmolaš)
- Ovttasbargoguoibmi áiegeguovdilis suorggis/ealáhusas
- Buorre rekrutterenvuođu
- Ruhtadeapmi fálaldagas

Buot gávccii vuoruhansuorggi leat árvoštallojuvvon daid eavttuid vuodul.

Oktiibuot dán 8 vuoruhansurggiin áigu Fylkkadiggi earenoamážit vuoruhit:

- Dálá maritiibma suorggi fálaldagaid Davvenjágga Maritiibma fágaskuvllas
- Fágaskuvlaoahpu dearvvašvuođa- ja sosiálasuorggis, earenoamážit NOKUT- dohkkehuvvon veajuiduhttinoahpu Davvenjágga Maritiibma fágaskuvllas.
- Fágaskuvlaoahpu báktedoaimmas/minerálas, álggahuvvon prošeakta Girkonjágga joatkkaskuvllas.

Ruvkedoaimma ja minerála fágaskuvlaoahppa lea vuoruhansuorgi maid fylkkadiggi áigu erenoamážit vuoruhit. Govven: Finnmarken

Maritiibma

Oasseulbmil

Ovdánahttit nautalaš linjá fágaskuvlafálaldaga Davvenjárgga Maritiibma fágaskuvllas. Láhčit dili ásaht Finnmarkkus skiipa-teknihkalaš doibmii fágaskuvlaoahpu.

Mearalaš ealáhus Norggas ja Finnmarkkus lea juo doaiman guhká. Fágaskuvllat leat leamašan dehálaččat dasa ahte oahppan skiipaoffisearaid leat ožžon sihke fatnasiidda sisrikkas ja olgoriikkas. Šaddá stuorát doaima mearalaš ealáhusaid, kájárusttegiid, gearggusvuoda ja skiipajohtolaga dáfus go davvi mearraruvttu (DMR) bokte šaddá eanet skiipajohtolat.

Finnmarkku fylkkagiela eaiggáduššá ovtta maritiibma fágaskuvlla; Davvenjárgga Maritiibma fágaskuvlla mii addá skiipaoffiseara oahpu. Skuvla lea bures ásaiduvvan márkaniid, das leat buorit ohcanlogut ja buorre beaggin. Skuvllas lea stabiila bargoveahka mas lea alla fágagealbu geat doaimmahit iežaset barggu bures. Skuvla rekruttere vuosttažettiin studeanttaid Finnmarkkus. Kandidáhtaide lea buorre bargomárkan, sihke sisriikkalaččat ja gaskariikkalaččat. Norggas leat maritiibma fágaskuvllat bures ásaiduvvan márkaniid ja eanas skiipaoffisearat váldet oahpu sin bokte, vaikko vel allaskuvllat maiddáii fáallet dán oahpu.

Skuvllas lea tehnikkalaš dávviriin alla standárda maŋjel go jagi 2008 dahke stuora investeremiid, ja skuvla lea áidna riikkas mas lea ecdis/ais dohkkehuvvon simulatuvra. Fágaskuvllas lea dehálaš

Davvenjárgga maritiibma fágaskuvla osttii ođđa ovdáneaddji simulatuvrra jagis 2008.

Govven: Davvenjárgga maritiibma fágaskuvla

doaima maiddáii go lea deaivvadanbáikin guovllu mearraolbmuide, ja das lea buorre ovttasbargu skiipagoasttidanealáhusain. Skuvla lea ásahtan oahppofálaldaga skiipateknihkalaš jodiheamis, ja árvvoštallá maiddáii eará mašiidna/nautalaš oahpuid, ovdamearkka dihte elektrooffiseara ja oljogearggusvuoda suorggis.

Skuvllas lea hástalus dan ektui ahte ásaht nanu oahppanberrasa. Gealbobiras lea unni ja dat dahká dan hui raššin earret eará dalle go gártá oahpaheddiid molsut. Skuvllas lea maiddáii hástalus rekrutterema dáfus. Skuvla lea dál deavdán 23 saji 30 sajis. Rávisolbmuid gaskkas lea Finnmarkkus rekrutterenvuoddu oalle unni. Ollu mearraolbmot leat dál badjel 55 jagi ja skiipaoffisearaoahppu ii leat áigequovdil sidjiide. Dasa lassin lea mearrafanastruktuvrii mihtilmassan ahte leat ollu

smávit fatnasat maiguin ii oaččo virgeáiggi dohkkehuvvot. Joatkkaskuvladásis eai leat nu mánggas geat váldet fágareivve maritiibma fágain.

Maritiibmas oahppu addojuvvo maiddáii fágaskuvllain Tromssas ja Nordlánddas.

Hástalusat

- Rekrutteren
- Stáhta ii doarvá ruhtat oahpu.
- Unnán stuora oasálaččat fylkkas
- Smávva gealbobiras dagaha ásaiduvvon fylkkagielddalaš fágaskuvlla raššin.

Strategiija

- Davvenjárgga maritiibma fágaskuvla guorahallá ođđa vejolašvuodaid ovdamearkka dihte oljogáhttemis, gearggusvuoda ja elektro offisera suorggis
- Ángiruššat lasihit maritiibma oahpuid bivnutvuoda
- Sisriikkalaččat eanet márkanfievrridit oahpu
- Bargat dan ala ahte maritiibma oahput ožžot ollislaš stáhtalaš ruhtadeami
- Ávžžuhit ealáhusoasálaččaid ovttasbargat das ahte ovdánahttit oahppofálaldagaid
- Ángiruššat ahte Finnmarkku gealbo- ja fágabirrasat váldojuvvojit fárrui oahppofálaldagaid ovdánahttinbargguide
- Oahpohuskantuvra ja joatkkaskuvlla ráđdeaddit/karriearabagadallit deattuhit ahte fágaskuvla lea lunddolaš karriearageaidnun maŋjel fága- ja sváinnitveivve

TV-dokumentára "Hurtigruten minutt for minutt" lihkustuvai bures.

Govven:NRK

Dearvvašvuoda- ja sosiálafágat

Oasseulbmil

Láhčit dili dearvvašvuoda ja sosiálafágaid fágaohppui Finnmárkkus. Dát fágasuorggit leat earenoamáš áigeguovdilát: geahpideaddji dálkkodeapmi, demeansa, veajuiduhttin, gárrendili fuolla, psykiatriija, boarrásiidfuolla.

Dearvvašvuoda ja sosiálafágat leat našuvnnaš vuoruheapmin Fuolahusplána 2015 bokte, ja addojuvvo várrejuvvon ruhta fágaskuvlaoahpuid doaimmaheapmái. Dasa lassin juohká Fylkkamánni movttiidahttinruđa suohkaniidda vai dearvvašvuoda- ja sosiálabargit sáhttet váldit oahpu ja joatkkaoahpu. Leat ollu dilálašvuodát mat čájehit ahte lea dárbu eanet dearvvašvuoda- ja sosiálabargiide.

Dearvvašvuoda ja sosiálasuorgi lea stuorámus ealáhus Finnmárkkus ja doppe barget dál 7-8000 olbmo. Suohkaniid geavaheaddjiguvllot dikšo- ja fuollabálvalusas váilu 42% bargiin relevánta oahppu. Dasa lassin leat ollugat badjel 55 jagi ja sis ii leat šat guhká bargat. Lea oahpes ášši ahte earenoamážit veahkkedivššárat penšunerejuvvojit árabut dan lossa barggu geažil. Lea hui dehálaš oážžut sin bissut guhkibut barggus. Lea áibbas

Fágaskuvlafálaldat dearvvašvuoda ja sosiálafágain lea našunála ángiruššan.

Govven: Dag Spant

dárbu oážžut eambbogiid váldit oahpu vai sáhtta bisuhit buori suohkan- ja spesiálistadearvvašvuodabálvalusa. Bálvalusas jámmat lassána dárbu eambo bargiide, earenoamážit go šaddet eambo vuorasolbmot geat dárbašit veahki. Dearvvašvuoda Finnmárkku dieđuid mielde váilot dál eambo dearvvašvuodabargit go buohccedivššárat. NAV Finnmárku vuordá rekrutterenváttisvuodaid fuollafitnuide.

Muhtun fágasurggiin lea geavaheddjiid lohku sákka lassáneame, earret eará

boarrásiidfuolahusas ja gárrendili fuolahusas ja psykiatriijas. Dasa lassin oážžut mii Ovtastusođastusa mii mielddisbuktá ahte suohkanat ožžot eanet bargguit maid galget čoavdit, ja bohtet dárbašit eanet bargiid. Barggut maid galgá čoavdit bohtet maiddái rievdat ja daidda gáibiduvvo spesiálagelbbolašvuoha.

Fágaskuvla lea okta dain deháleamos lágideddjiin lassi- ja joatkkaoahpuide veahkkedivššáriidda, fuollabargiide ja dearvvašvuodabargiide. Leat stuora vejolašvuodát ovdánahttit sihke almmolaš ja priváhta fálaldagaid. Dál ii gávdno báikkálaš fálaldat Finnmárkkus, dušše neahttafálaldagat, man finnmárkulaččat eai gal leat bearehaga ohcalan. 2010:s ledje dušše 11 finnmárkulačča geat čadaheđe neahta bokte fágaskuvlla. Dát oassi gullá daid vuolemusaide riikkas.

Dilálašvuodát vuoruheapmái leat buorit, dárbu lea stuoris ja ruhtadeapmi lea oalle buorre. Rekrutteren lea liikká hástalus. Dasa sáhttet leat ollu sivat.

Ohcaleapmi fágaskuvlaoahppui ii dárbašlaččat leat liikká stuoris go dárbu. Fágat main lea stuora dárbu eai leat nu bivnuhat, dat guoská earret eará boarrásiidfuolahussii ja gárrendili fuolahussii & psykiatriijii. Dasa lassin váilu "rušpi" mainna fállat eanet báikká. Ii dárbaš leat nu ahte fágabargi gii váldá fágaskuvlla lassin fágarevii, oážžut eanet báikká. Suohkaniidda lea maiddái

Fágaskuvla lea okta dain deháleamos lassioahpa ja joatkkaoahpa lágideaddjin veahkkedivššáriidda, fuolahusbargiide ja dearvvašvuodafágabargiide.

Govven: Jan Fredrik Frantzen, UNN

oalle divrras lassioahpu addit iežaset bargiide (sadjásašbargái bálká).

Olahan dihte mihttomeari ahte eambbogiin galgá leat relevánta oahppu, de suohkanat fertejit bargat vuogádatlaččat ja geavahit guhkesáiggi dasa. Porsáŋggu suohkan lea bargan mihttomeriid guvlui gelbbolašvuoda-loktemiin ollu jagiid, ja lea olahan iežas mihttomeari ahte buot suohkana bargiin dearvvašvuoda- ja dikšosuoŋggis lea relevánta oahppu.

Joatkkaskuvllas leat dearvvašvuoda-fágat okta dain stuorámuš fágasurggiin. Dán jagi lea buorre ohcan dearvvašvuoda- ja sosiálafágaide, muhto ollugat eai čađat fidnooahppiáigodaga, teorehtalaš lasáhusa sadjái ja sii ožžot oppalaš lohkangelbbolašvuoda.

Dearvvašvuoda- ja sosiálafágain gávdnojit ollu fáluheaddjit, ja lea leamašan hástalussan ahte oahpus lea leamašan nu iešguđetlágan kvalitehta. Guovddáš bealis barget dál standárdiseret oahpuid.

Hástalusat

- Rekrutteren
- Stáhta ii doarvái ruhtat oahpu
- Heivehit oahpu bargoeallima dárbbuide
- Stuora erohusat fáluheddjiid fágalaš kvalitehtas
- Bálkádási daidda geain lea fágaskuvlaoahppu

Strategiija

- Bargat dan ala ahte oažžut eanet fidnooahppisajiid dearvvašvuoda- ja sosiálafágain joatkkaskuvlla dásis.
- Bargat dan ala ahte oahpu addojuvvo čeahpes bagadalliide oahppofitnodagas/bargohárjehallansajis.
- Ovttasbargat SG:in ja fágaservviiguin oažžut eanet rekrutterema fágaskuvlii ja joatkkaskuvlla dearvvašvuoda-fágaide
- Bargat dan ala ahte fágaskuvla-oahpuin oažžu eanet bálkká
- Bargat dan ala ahte oažžut eanet ruđa Finnmárkku dearvvašvuodabargiid gealboloktemii, ruhtaduvvon Fylkka-mánni ruđaiguin

- Bargat dan ala ahte oahpahusa galgá sáhttit fállat mángga báikkis Finnmárkkus
- Bargat dan ala ahte oažžut molsašuddi čađahanmáliid
- Márkanfievrridit fágaskuvlla oahppovejolašvuodaid
- Bargat dan ala ahte ruhtadanrámma lassána
- Bargat dan ala ahte Finnmárkku gelbbolašvuoda- ja fágabirrasat váldojuvvojit fárrui oahppofálaldagaid ovdánahttinbargguide
- Oahpahuskantuvrrat ja joatkkaskuvlla ráđdeaddit/karriearabagadallit fuomášuhttet ahte fágaskuvla lea lunddolaš karriearageaidnun maŋjel fága- ja sváinnitrevive
- Ovttasbargat ásaiduvvon fáluheddjiiguin báikkálaš oahppofálaldagaid dáfus Finnmárkkus
- Ávžžuhit ealáhusoasálaččaid ovttasbargat ovdánahttime oahppofálaldagaid

Bisuhan dihtii buriid gieldda- ja spesialistadearvvašvuodafálaldagaid lea áibbas dárbbaslaš ahte eanebut váldet oahpu.

Huksen- ja rusttet

Oasseulbmil

Láhčit dili Finnmárkkus fágaskuvla-fálaldagaide huksen- ja rusttets-uorggis.

Huksen ja rusttetsuorgi lea nubbin stuorámuš ealáhus fylkkas ja doppe barget dál sullii 2800 olbmo (SGD 2009). Huksensuorgi lea okta dain ealáhusain mas NAV vuordá boahhteáiggis šaddat rekrutterenváttisvuodaid.

Huksen- ja rusttetsuorgi lea stuorume ja ovdamearkka dihte Álttá suohkan vuordá ahte sis bohtet váilut gas-kajođiheadjit. Daid fágaid fágabargit sáhttet maiddái bargat sihke energiija- ja minerálasuorggis.

Fágaskuvlii šaddá rekrutteret sihke ohppiid geat aitto leat váldán fága-/sváinnitrevve, ja rávisolbmuid geain lea suorgevásáhus. Joatkkaoahpahusas lea huksen- ja rusttetfágat stuorámuš fágasuorgi. Dát sáhttá addit buori rekrutterenvuodu, jus fal bargoaddit háliidit vuoruhit gealboloktema iežaset bargiide.

Fágabirrasat sihke Girkonjárggas ja Álttás leat bargagohtán ovdaproševttain čielggadit vejolašvuodaid álggahit fágaskuvlaoahpuid. Dasa lassin fállá Álttá Álbmotuniversitehta measttirreivves fágaskuvlaoahpuid.

Fágabiras Álttás háliida álggahit fágaskuvlaoahpahusa huksen ja rusttetfágain.

Govven: Frank Rune Isaksen.

Fylkkagiela vuostáiváldá dál doarjaga juohke teknihkalaš fágaid fágaskuvlatusdeantta ovdas, muhto oahppu ii leat ollásit ruhtaduvvon.

Hástalusat

- Rekrutteren
- Ruhtadeapmi
- Heivehit oahppofálaldagaid ealáhusa dárbbuide

Strategiija

- Márkanfievrridit fágaskuvlla oahppovejolašvuodaid
- Bargat dan ala ahte oazžut stáhta ollásit ruhtadit fágaskuvlafálaldagaid
- Ávžžuhit ealáhusoasálaččaid ovttagat ovdánahttime oahppofálaldagaid

- Bargat dan ala ahte Finnmárkku gealbo- ja fágabirrasat váldjuvvojit fárrui oahppofálaldagaid ovdánahttimis
- Oahpahuskantuvrrat ja joatkkaskuvlla ráđdeaddit/karriearabagadallit fuomášuhttet ahte fágaskuvla lea lunddolaš karriearageaidnun maŋjel fága- ja sváinnitrevve
- Ovttagat ásaiduvvon fáluheddjiiguin báikkálaš oahppofálaldagaid dáfus Finnmárkkus

Nora-guovddáža huksemin Girkonjárggas.

Govven: Finnmarken

Guovssahaskatedrála (Nordlyskaterála) huksemin Álttás.

Sárgun: Link Signatur

Minerálafylka

Oasseulbmil

Láhčit dili fágaskuvlaohppui Finn-
márkkus minerálaindustriija vástte.

Finnmárku lea gelddolaš minerálafylka, gos diehtimis gávdnojit ollu minerála-resurssat maiguin lea vejolašvuohta dinet ruđa. Fylkkas leat maiddái hárrjánaan ávkkástallat iešguđetlágan minerálaid (ruovdemálbma, veaiki, nefelinsyenitta, kvarcihtta, gneaisa, ráktu jnv.) Minerálaindustriija sáhtta fas šaddan dehálaš ealáhussan fylkkas.

Minerálaláhka, mii dohkkehuvvui 2009:s, attii diehtevaš rámmaid ealáhussii, ja dagai áigeuovdilin ásahtit ođđa industriija. Mátta-Várjjaga ruvke lea fas álggahan doaimma (ruovdemálbma), ja Nussir AS pláne roggagoahtit veaikki Fálesnuori suohkanis jagis 2013:s. Ráđđehus lea 2011 stáhtabušeahtas várren 100 miljovna minerálagávdnošiid kártemii, Davvi-Norggas bohtet čađahuvvot ollu ohcamat. Lassii ruvkedoibmii, Finnmarkkus maiddái mángga báikkis ávkkástallet industriijaminerálaid.

Sihke Davvi-Ruožas ja Davvi-Suomas lea ruvkedoaimma fas šaddan áigeuovdilin. Stuora gaskariikkalaš fitnodagat nugo Northland Resources geavahit ollu ruđa gávdnat ođđa metálagávdnošiid, ja plánejuvvo doaimma moatti jagi geahčen.

Finnmárkku fylkkagiela lea ásahtan Mineralforuma mii čohkke guovddáš Finn-
márkku osolaččaid. ROP 2010-2013:s lea maid ulbmiliin ahte ásahtit minerála-industriija gullevaš oahpuid. Gelbbolaš bargofápmu lea dehálaš ođđa industriija

Finnmárku lea gelddolaš minerála fylka gos gávdnojit ollu minerálariggodagat.

Govven: Northern Iron Limited

ásaheapmái. Mátta-Várjjagis leat dál ollu bargit geain leat ruoktot/bargui bargošiehtadus sihkarastin dihte doaimma, muhto dát ii leat buorre ortnet, ii ekonomalaččat iige kvalitehtalaččat. Fitnodat háliida rekrutteret eanet báikkálaš olbmuid.

Báktedoaimma lei 2009:s dat ealáhus mas bargiid lohku eanemusat lassánii (SGD). Vuodđun rekrutteremii navdet leat bargiid stuora fitnodagain, bargoohcciid (eará skuvlejumi váldet NAV bokte), ja oahppit geat aitto leat váldán fága-/sváinnitveivve ovdamearkka dihte rusttetfágain ja teknikka – ja industriála buvttadeamis (TIP). Dát manjemussii namuhuvvon fágasuorggit leat stuorrát Finnmarkku joatkkaoahpahusas.

Minerálaindustriijas leat muhtun fágaskuvlaohpud mat leat áigeuovdilat, ovdamearkka dihte bákteteknikka, huksen, rusttet ja mašiidna. Mátta-Várjjaga fágabirrasat leat álggahan

ovdaproševtta ásahtit fágaskuvlla minerálaindustriija vástte. Dál gávdnojit ollu almmolaš fáladagat huksen-/rusttet-/mašiidnasuorggis, muhto dušše okta fáladat bákteteknikkas.

Fylkkagiela vuostáiváldá dál doarjaga juohke fágaskuvlastudeantta ovddas mat teknikkalaš fágain leat, muhto oahppu ii leat ollásit ruhtaduvvon.

Hástalusat

- Rekrutteren
- Ruhtadeapmi
- Heivehit oahppofáladagaid ealáhusa dárbbuide

Strategiija

- Árvvoštallat ovttasbarggu ásaiduvvon fáluheddjiiguin oahppofáladagaid dáfus Finnmarkkus
- Oahpahuskantuvra ja joatkkaskuvlla ráđđeaddit/karriearabagadallit fuomášuhttet ahte fágaskuvla lea lunddolaš karriearageaidnun manjel fága- ja sváinnitveivve
- Ávžžuhit ovttasbargui Barentsguovllus
- Márkanfievrridit fágaskuvlla oahppovejolašvuođaid
- Bargat dan ala ahte stáhta ollásit ruhtada fágaskuvlafáladaga
- Ávžžuhit ealáhusoasálaččaid ovttasbargat ovdánahttime oahppofáladagaid
- Bargat dan ala ahte Finnmarkku gealbo- ja fágabirrasat váldojuvvojit fárrui oahppofáladagaid ovdánahttinbargguide
- Oahpahuskantuvrrat ja joatkkaskuvlla ráđđeaddit/karriearabagadallit fuomášuhttet ahte fágaskuvla lea lunddolaš karriearageaidnun manjel fága- ja sváinnitveivve
- Ovttasbargat ásaiduvvon fáluheddjiiguin báikkálaš oahpahusa dáfus Finnmarkkus

Fágabiras Mátta-Várjjagis lea álggahan minerálaindustriija fágaskuvla ovdaproševtta.

Govven: ©Per Berntsen

Energijafylka

Oasseulbmil

Láhčit dili fágaskuvlaohppui Finn-
márkkus, petroleum- ja energii-
jasuorggi váste.

Finnmárkkus leat stuora vejolašvuodát energijabuvttadeami dáfus ja dan gullelaš ealáhus- ja industrijadoaimmas. Fylkka ođđa energijastrategijja nanne ođastahtti energijja leat váldovuoruhansuorgin ovtadássásaččat petroleasurggiin. Finnmárkkus lea buoremus eavttut Norggas bieggafápmui nannámis, dasa lassin go lea vejolašvuolta buvttadit fiervá- ja ullifámu. Petrolea bealis lea Snøhvitguovlu doaimmas ja nuppi muttu (toga 2) leat pláneme. Lea mearriduvvon ahte Goliatguovlu galgá huksejuvvot ja operatvevra ENI Norge pláne álgit 2013:s. Okta dain stuorámuš hástalusain lea ovdánahttit ođđa gelbbolašvuoda ealáhusaide vai sii sáhttet ávkkástallat gávpevejolašvuodaid mat gullet dán ođđa industrijii (gč. ROP 2010 – 2013).

Finnmárku lea buoremus vuolggasadjin nannánvuodot bieggafápmui Norggas.

Govven: Iselin Hustad

Hámmarfeasttas leat bargosajit energijasuorggis sakka lassánan Snøhvituksema geažil.

Govven: © Allan Klo

NAV dieđuid mielde ledje 2. kvartálas 2009:s sullii 1000 olbmo barggus energijagullelaš fitnuin¹. Jus dát suorgi ain stuorru Finn-
márkkus, de sáhttet šaddat mihá eanet, jus eanet osiin Barentsábis álggahit ohcanbohkamiid. Stuurámuš oasálaš energijasuorggis lea Statoil mas leat 912 bargi golbma davimus fylkkas. Váikkusguorahallamat čájehit ahte jagi 2002 lei bargosajiidlohu Hámmarfeasttas 4600, ja mii jagi 2007 lei lassánan 5900 bargosadjái. Lassáneapmi lei Snøhvit huksemiid geažil (gč. Statoil ruovttusiidduid).

Dál fállujuvu fágaskuvlaohppu petroleasuorggis Bergena ja Stavangera fágaskuvllain. 2010:s ledje ovdamearkka dihte 157 ohcci 50 oahpposadjái bohkanfágas (Bergen ja Stavanger). Oahput leat dasto hui bivnuhat, ja rekrutterenvuoddu buorre.

Elektrofágas gávdnojit riikkadásis ollu almmolaš fágaskuvlafálaldagat, muhto ii fal oktage mii njuolgut lea ođastahtti energijja váste (omd. bieggafápmu). Fylkkagiela vuostáiváldá dál doarjaga buot tehnikkalaš fágaid fágaskuvlastudeanttaid ovdas, muhto oahppu ii leat ollásit ruhtaduvvon.

Hástalusat

- Rekrutteren
- Ruhtadeapmi
- Heivehit oahppofálaldagaid ealáhusa dárbbuide

Strategijja

- Guorahallat vejolašvuodaid ovttasbargat Tromssa fylkkagiieldain petrolea fágaskuvlafálaldagaid dáfus, dahje eará ásaiduvvon fáluheddjiiuin
- Viidáset ovdánahttit ovttasbarggu gaskkal joatkkaskuvlla ja Energi-campus Nord
- Váldit fárrui sihke operatvevrefitnodagaid ja vuolitlágideddjiid dasa ahte ovdánahttit fágaskuvlaohppuid petroleasuorggis
- Márkanfievrridit fágaskuvlla oahppo-vejolašvuodaid
- Bargat dan ala ahte stáhta ollásit ruhtada fágaskuvlafálaldaga
- Ávžžuhit ealáhusoasálaččaid ovttasbargat ovdánahttime oahppofálaldagaid
- Bargat dan ala ahte Finn-
márkku gealbo- ja fágabirrasat váldjuvvojit fárrui oahppofálaldagaid ovdánahttinbargguide
- Oahpahuskantuvrrat ja joatkkaskuvlla ráđdeaddit/karriearabagadallit fuomášuhttet ahte fágaskuvla lea lunddolaš karriearageaidnun manjel fága- ja sváinnitrevve
- Ovttasbargat ásaiduvvon fáluheddjiiuin báikkálaš oahppofálaldagaid dáfus Finn-
márkku

¹ Čuovvovaš ealáhusat: báktedoaimma, olju, luonddugása, petroleuma, kemijjalaš buvttadus, fápmu, čáhcelágideapmi.

Biebmfylka

Oasseulbmil

1. Láhčit dili fágaskuvlafálaldahkii boazodoalus.
2. Láhčit dili fágaskuvlafálaldahkii mearrabiepmus/biebmoávdnasiin.
3. Láhčit dili oktasaš fágaskuvlafálaldahkii báikkálaš biebmobuvttadeamis, boazodoalu, eanandoalu ja mearrabiepmuid buktagiid vuodul

Finnmárkku álgoávdnasat leat earenoamážat ja mánggalárganat árbievruid, kultuvrra, dálkkádaga, birra ja luonddu ektui. Dien dáfus Finn-márkkus leat ollu gilvogullelaš ovdamunit. Oktasaš hástalus lea lasihit viidáset nálástahttojuvvo gálvvuid ja bálvalusaid buvttadeami ja olaheami. Biebmfylka Finn-márku vuoruhá mearraborramušaid, eanandoalu ja boazodoalu (gč. ROP 2010-2013).

Oktasažžan dáidda lea dárbu ovdánahttit ođđa buktagiid maid sáhtta buvttadit Finn-márkkus, ja fievrredit olggos márkaniidda Norggas ja máilmmis muđui. ROP:s (2010 – 2013) lea okta strategijain “nannet ovttasbarggu gaskkal oahppoásahusaid ja ealáhusaid.”

Finnmárkku biebmoindustriijas leat ollu smávva oasálaččat eanandoalus ja boazodoalus, ja muhtun stuorát oasálaččat mearrabiepmus. Dasa lassin lea márkkan stuorrume báikkálaš biepmuid smávva-skála buvttadeapmái. Biebmanealáhus lea okta dain stuorámus oasálaččain, ja sii čielgasit dárbbasit gelbbolaš bargofámu..

Guollebiebmanealáhus Finn-márkkus dárbbasa gelbbolaš bargofámu.

Govven: Siv Nærø/Innovašuvdna Norga

Fágaskuvlaoahpus leat mánga suorggi mat sáhttet leat áigeguovdil. Boazodoallobirrasat¹ árvvoštallet vejolašvuoda ásahtit gaskariikkálaš fálaldaga boazodoalus, dahje ovttas máilmmi boazodoalloálbmogiid lihtuin.

Oktasaš hástalus fylkka biebmoaláhusaide lea rekrutteren. Vuodđun rekrutteremii leat earret eará oahppit geain lea fága-/sváinnitveie restoráŋŋa ja borramušfágas ja luonddudoalus. Joatkkaskuvllas leat dál unnán ohccit dáid fágaide. Smávva ásavuvvon fitnodagaide sáhtta váttis várrat áiggi oahpahussii.

Riikkadásis gávdnojit dál soames fágaskuvlafálaldagat eanandoalus ja biebmoávdnasiin, muhto ii oktage báikkálaš biebmobuvttadeami dahje boazodoalu váste.

Hástalusat

- Rekrutteren
- Stáhta ii obage ruhtat fágaskuvlaoahpu
- Heivehit oahppofálaldagaid ealáhusa dárbbuide
- Smávva fitnodagain unnán vejolašvuotta ohcalit/vuoruhit iežas fitnodagas gealboloktema
- Buvttaovddideapmi/ márkaniid guvlui bargat

Strategija

- Bargat dan ala ahte bajidit bivnutvuoda joatkkaskuvlafágaide luonddudoallu ja borramušfágat
- Márkanfievrredit boazodoalu mihtilmasvuodaid juolludeaddji eiseválddiide
- Rekrutteret miehta Barentsguovllus boazodoallofágii
- Ávžžuhit mátkkealáhussuorggi ja báikkálaš biebmobuvttadeddjiid ovttasbargat
- Márkanfievrredit fágaskuvla oahppovejolašvuodaid
- Bargat dan ala ahte stáhta ruhtada fágaskuvlaoahpu
- Ávžžuhit ealáhusoasálaččaid ovttasbargat ovdánahttime oahppofálaldagaid
- Bargat dan ala ahte Finn-márkku gealbo- ja fágabirrasat váldojuvvojit fárrui oahppofálaldagaid ovdánahttinbargguide
- Oahpahuskantuvrrat ja joatkkaskuvlla ráđdeaddit/karriearabagadallit fuomášuhttet ahte fágaskuvla lea lunddolaš karriearageaidnun maŋŋel fága- ja sváinnitveie
- Ovttasbargat ásaiduvvon fáluheddjiiguin báikkálaš oahpahusa dáfus Finn-márkku

Ođđa gelddolaš herskot ráhkaduvvon bohccobierggus.

Govven: Kari Bjørkli Thomassen

Vásáhusfylka

Oasseulbmil

Láhčit dili árkálaš mátkeealáhussii fágaskuvlafálaldaga Finnmárkkus.

Finnmárku galgá šaddat máilmmi njunnošis árkálaš vásáhusain (gč. ROP 2010 – 2013) go ovdánahtta ja ása alba árkálaš vásáhusaid alla kvalitehtain. Lea dehálaš dáid ovdánahttit viidáset, ja ahte mii lihkestuvvat oazžumis eanet gussiid ja gánáhahttima Finnmárku mátkeealáhussii.

Vásáhusfylkkas leat sihke muhtun doaibma- ja vásáhusfitnodagat, ja idjadanfitnodagat ja restoráŋŋat. Vásáhusfitnodagat leat dávjá smávva fitnodagat main earret eaiggádat leat unnán dahje ii oktage bargi lassín. Dát mielddisbukta ahte eaiggát dávjá ferte ieš doaimmahit buot barguid, márkanfievredeami rájes, dolastettiin ráhkadit borramuša, vuodjit beatnagiiguin ja rehketoaluin bargat. Dát lea gáibideaddji. Eambbogat suorggis ohcalit geavtlaš lágíduvvon oahpu mii lea daid ollu smávva doaibmafitnodagaid vást – “mátkealáhusbuđehii” oahpu addit, dakkár gii máhtta veaháš ollu iešguđet dinggaid birra. Hástalussan sáhtta leat oazžut fitnodateaiggádiid várrer ággi ohppui.

Eará stuora oassi lea hotealla- ja restoráŋŋasuorgi. Dán suorggis gávdnojit sihke smávva ja stuora oasálaččat. Mánŋa ođđa hotealla leat ceggejuvvon Finnmárkkus, earret eará Áltái ja Girkonjárgii. Suorggis lea hui dárbu bargofápmui, earenoamážit goahkka ja

Finnmárku beanagilvu lea máilmmi davimus beanagilvu ja stuora dáhpašus.

Govven: Jørn Tomter/Finnmárku Mátkealáhus

Mihttomearrin lea ahte Finnmárku galgá árkálaš vásáhusaid njunnošis.

Govven: Trygve Nygård

dárjudeaddji fidnofágain. Dán suorgái lea rekrutteren oppalaš hástalussan. Joatkkaskuvllas leat unnán ohccit dáid fágaide, ja ovdamearkka dihte unnán ohccit rabas goahkkavirggiide. Vásáhusfitnodagain leat unnán bargit, ja ollugat eaiggáduššet iežaset doaimma.

Riikadásis gávdnojit mátkeealáhusas ollu priváhta fágaskuvlafálaldagat, nugo ovdamearkka dihte mátkeealáhusovttasteaddji Romssas. Muhto orrot leame unnán fálaldagat dan vást ahte doaimmahit iežas vásáhusfitnodaga, ja ii gávdno oktage skuvla mii erenoamážit deattuha árkálaš mátkeealáhusa. Dát mihtilmasvuohka sáhtta addit vejolašvuodaid našuvnnaš rekrutteremii. Álttás fágabirrasat barget ovdaprošeavtain mas leat kursat/fágaskuvlafálaldagat árkálaš mátkeealáhusa vást.

Lea hástalus ruhtadit mátkeealáhus-suorgái fágaskuvlla. Dál leat buot

mátkealáhusfálaldagat priváhta, ja fáluheaddjit eai vuostáiváldde almmolaš doarjagiid. Studeantamáksámušaiiguin ruhtadit skuvllaid.

Hástalusat

- Rekrutteren
- Stáhta ii obage ruhtat fágaskuvlaoahpu
- Oahppofálaldagaid heivehit ealáhusa dárbbuide
- Smávva fitnodagain unnán vejolašvuohka váikkuhit fágaskuvlaoahpu ásaheapmái, ja ohcalit gealboloktema

Strategijjat:

- Márkanfievrridit árkálaš mátkeealáhusa mihtilmasvuodaid
- Ávžžuhit Finnmárku mátkeealáhusoasálaččaid ovttasbargat
- Rekrutteret miehtá Norggas ja Barentsguovllus
- Ávžžuhit kulturealáhusaid ja vásáhusfitnodagaid ovttasbargat
- Márkanfievrridit fágaskuvlla oahppovejolašvuodaid
- Bargat dan ala ahte stáhta ruhtada fágaskuvlaoahpu
- Ávžžuhit ealáhusoasálaččaid ovttasbargat ovdánahttime oahppofálaldagaid
- Bargat dan ala ahte Finnmárku gealbo- ja fágabirrasat váldojuvvojit fárrui oahppofálaldagaid ovdánahttinbargguide
- Oahpahuskantuvrrat ja joatkkaskuvlla ráđdeaddit/karriearabagadallit fuomášuhttet ahte fágaskuvla lea lundolaš karriearageaidnun manŋel fága- ja sváinnitveivve
- Ovttasbargat ásaiduvvon fáluheddjiiguin báikkálaš oahpahusa dáfus Finnmárkkus

Kulturealáhusfylka

Oasseulbmil

Láhčit dili fitnodatásaheapmái, kulturealáhusaide ja hutkáivuhitii fágaskuvlaoahpu Finnmárkkus.

Servodagas lea dađistaga stuorát oassi ekonomiijas čadnon gálvvuide ja bálvalusaide mat galget addit vásáhusaid ja ásahtit identitehta. Dán govas leat kulturealáhusat dehálaččat. Dáidda ja kultuvra, hábmen, guoimmuheapmi ja vásáhusindustriija lea dehálaš oassin sihke Norgga ja gaskariikkalaš ekonomalaš ovdáneamis. Einnostusat čájehit ahte dát ovdáneapmi joatkašuvvá, ealáhusas lea dasto stuora ovdánanmunnii. Mihttomearrin lea ahte 2014 rádjái galget leat ásaheavvon 500 ođđa kulturbargosaji fylkkas (gč. ROP 2010 – 2013).

Finnmárkku kulturealáhusas leat eanas-muddui smávva fitnodagat, earret mediafitnodagaid ja áviissaid. Jus Finnmárkku kulturealáhusaid galgá ovdánahttit viidáset, de soaitá leat dárbu eanet gelbbolašvuhtii vuodđofágain nugo ekonomiijas, márkanfievrrideamis, rehketdoalus js.

Dakkár fágaskuvllas sáhtta leat oalle viiddis rekrutterenvuodđu. Sáhttet leat ásaiduvvon fitnodateiiggádat geat oidnet dárbbu eanet gelbbolašvuhtii, dahje oahppit geat aitto leat geargan joatkkaskuvllas, áinnas hutkás fágaiquin

Kulturealáhus sakka ovdána internašunálalaččat ja Norggas.

Govven: Finnmarken

nugo hábmemiin, giehtaduijn, musihkain, dánsumiin, drámain, mediain ja gulahallamiin. Ulbmiljovkui lea oktasažžan dat ahte sii háliidit kulturealáhusas álggahit dahje bargat dan guvlui ahte cegget iežas fitnodaga.

Riikkas ii gávdno dál oktage mii fitnodatálggaheami/kulturealáhusa oahpuid fállá. Čáhcesullos fágabirrasat barget fágaskuvlla ovdaprošeavttain. Hutkás fidnosurggiin gávdnojit ollu priváhta fáluheaddjit, earret eará Romsas.

Hástalusat

- Rekrutteren
- Stáhta ii obage ruhtat fágaskuvlaoahpu
- Oahppofálaldagaid heivehit ealáhusa dárbbuide
- Smávva fitnodagain unnán vejolaš-vuohta váikkuhit fágaskuvlaoahpu ásaheapmái

Strategiija

- Ávžžuhit kulturealáhusa ja mátk-ealáhusa ovtasbargat
- Ávžžuhit joatkkaskuvlla nuoraidfitnodagaid ja vejolaš Fitnodatálggahanskuvlla ovtasbargat
- Márkanfievrridit fágaskuvlla oahppovejolašvuodaid
- Bargat dan ala ahte stáhta ruhtada fágaskuvlaoahpu
- Ávžžuhit ealáhusoasálaččaid ovtasbargat ovdánahttime oahppofálaldagaid
- Bargat dan ala ahte Finnmárkku gealbo- ja fágabirrasat váldojuvvojit fárrui oahppofálaldagaid ovdánahttinbarguide
- Oahpahuskantuvrrat ja joatkkaskuvlla ráđdeaddit/karriearabagadallit fuomášuhttet ahte fágaskuvla lea lunddolaš karriearageaidnun manjel fága- ja sváinnitrevve
- Ovtasbargat ásaiduvvon fáluheddjiiguin báikkálaš oahpahusa dáfus Finnmárkkus

Mihttomearrin lea 500 kulturbargosaji Finnmárkkus.

Govven: Kari Bjørkli Thomassen

Referánsadokumeanttat:

Demensplan 2015

Fagopplæringshåndboka 2009/2010

Fagskoleloven 2003

Finnmárkkku fylkkaplána 2006 – 2009 (11)

Gelbbolašvuodálokten 2015

Gelbbolaš regiovdna 2008 – 2011, Strategijjat Finnmárkkku joatkkaoahpahussii.

KOSTRA

Nasjonal strategi for habilitering og rehabilitering 2008-2011

NAV Arbeidsmarkedsanalyser og prognoser for Finnmark 2010.

Fuolahusplána 2015. Boahpteáiggi fuollahástatusat St.dieđ.nr.25 2005-2006

RessursaRikis regiovdna 2010 – 2013, Regionálalaš ovdánahttinprográmma (ROP) Finnmárkkku váste.

Samhandlingsreformen St.dieđ.nr. 47 (2008 – 2009)

Statistihkalaš guovddášdoaimmahat

Utdanningslinja St.dieđ. nr 44 (2008 – 2009)

1 Sámi joatkkaskuvla, Boazodoalloskuvla, Boazodoallofága oahpahuskantuvra

Dohkkehuvvon fágaskuvlafálaldagat Finnmárkkus:

- Álbmotunivertehta Finnmárku, Sváinnasreive, Áltá
- Davvinjárgga Maritiibma fágaskuvla, Skiipaoffiseara nautalaš, Honnesváhki
- Davvinjárgga Maritiibma fágaskuvla, Veajuiduhttin, Honnesváhki*
- Solhaugen joatkkaskuvla ja fágaskuvla, Fágaidrasttideaddji birasbargu, Áltá*

Fágaskuvlafálaldagaid plánemin:

- Girkonjárgga fágaskuvla, Ruvke- ja rusttetdoaima, Girkonjárga
- Davvinjárgga maritiibma fágaskuvla, Skiipaoffiseara tehnikkalaš, Honnesváhki
- Álbmotunivertehta Finnmárku, dearvvašvuoda- ja sosiálafágat, Áltá
- Áltá ealáhussearvi, huksen ja rusttet, Áltá

(*) Fálaldat ii leat otne álggahuvvon.

Dav
Nor

Iccát
Ingøya

Rolvøya
Gádde-Iccát

Máhkanrávju
Magerøya

Havøysund
Ávanuorri

Kärfjor

Márregohppi
Sørvær

Hámmarfeasta
Hammerfest

Repvåg
Reihvákki

LÁHPPIMEARRA
LOPPHAVET

Goahtecorru
Breivikbotn

Rypefjor
Lávzeluokta

Jáhkovuotna
Kokelv

Loppa
Láhppi

Hasvik
Áknoluokta

Sørøysundet

Kvalsund
Fálesnuorri

Leaibevuotna
Olderfjord

Porsangerfjorden
Porsáנגuvuotna

Stierdná
Stjernøya

Seiland
Sievju

Skaidi

Čudegieddi
Kistrand

Kvænangen

Øksfjord
Ákšovuotna

Áltávuotna
Altafjorden

Rávtošnjárga
Stabbursnes

Bissojohka
Børselv

Skjervøy

Talvik
Dálbmeluokta

Alta
Áltá

Rafsbotn
Reaššvuotna

Leavdnja
Lakselv

Gái s

Kvænangen
Návuotna

Ingáguolban

Porsangmoen

Leav

Storslett

Kvænangsbotn

Altaelva
Áltálohka

lesjávri

Váljohka

Reisadale
Sjirttavare

Bilto

Suolovuopmi

Finnmarks-
vidda

Karášjohka

Leav

skogen

Biedjovággi

Máze

Finnmárkku-
duottar

Karasjok

Láhpoluoppal

Anárijohka

Guovdageaidnu
Kautokeino

Godkjente fagskoletilbud i Finnmark
Dohkkehuvvon fágaskuvlafálaldagat Finnmarkkus

Fagskoletilbud under planlegging
Fágaskuvlafálaldagaid plánemin

FINLAND
 SUOPMA

RUSSLAND
 RUOŠŠA

Tilrettelagt av Elen R Sara, FFK og To Typer AS.
 Kartgrunnlag: Statens Kartverk